

เทศน์เช้า วันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘

พระอาจารย์สงบ มนัสสุนโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

เวลาเราปฏิบัตินะ เวลาเราทำสมาธิกัน แล้วเราว่าสมาธิคืออะไร สมาธิกับฌาน สมาธิกับฌานต่างกันอย่างไร สมาธินะ ถ้าเราทำความสงบเข้ามาเป็นสมาธิ แต่ฌานใช้ใหม่ องค์ของฌาน ต้องมีวิตก วิจารณ์ ปีติ สุข เอกัคคตารมณ์ องค์ของฌานไม่ต้องมี เรานึกพุทโธ วิตก แล้ววิจารณ์ วิตก วิจารณ์ไปเรื่อยๆ ถ้าวิตก วิจารณ์ไปเรื่อยๆ มันจะเกิดปีติ มันจะเกิดสุข มันจะเกิดเอกัคคตารมณ์ แต่เราก็ไปเข้าใจ เราก็ไปสร้างภาพกันไว้ว่าเราต้องการสภาวะแบบนี้

แต่ถ้าเรากำหนดพุทโธ พุทโธ เราไม่ต้องการฌาน เราไม่ต้องการอะไรทั้งสิ้น เรากำหนดพุทโธ พุทโธไป มันเหมือนกับภาคปฏิบัติ มันเหมือนกับการฝึกงาน แต่ถ้าเราไปฝึกงานใช้ใหม่ แล้วเราก็คิดว่าเป็นวิตก เป็นวิจารณ์ เป็นปีติ เป็นสุข เป็นเอกัคคตารมณ์ มันไปมันหมายถึง จิตนี้เป็นสิ่งที่มีชีวิต มันมีความเกาะเกี่ยวของมัน มันจะสร้างสถานะของมัน แล้วมันจะไม่เป็นความจริง

ฌานกับสมาธิต่างกันอย่างไร ฌานมันเป็นจิตนี้มันเคลื่อนไหว พอมันเคลื่อนไหวมันมีกำลัง พอมีกำลัง ฌานนี้มันจะส่งออก

แต่ถ้าเป็นสมาธิละ สมาธิกำหนดพุทโธ พุทโธ พุทโธ ถ้ามีสติพร้อมนะจะเป็นสัมมาสมาธิ ถ้าไม่มีสติ เวลามันตกภวังค์ มันจะเป็นมิจฉาสมาธิไง นี้องค์ของสมาธิ

แล้วสมาบัติละ สมาบัติเป็นอย่างไร สมาบัติ เห็นไหม ตั้งแต่ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตุตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสาณัญจายตนะ วิญญูญานัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานาสนัญญายตนะ แล้วก็นิโรธสมาบัติ

เขาเข้าใจผิดว่าเวลาพระกัศสปะเข้านิโรธสมาบัติ ออกจากนิโรธสมาบัติ เข้าใจว่าสมาบัติเป็นมรรคไง สมาบัติไม่ใช่มรรค ๘ นะ มรรค ๘ เป็นปัญญาชอบ ความเพียรชอบ งานชอบ การเลี้ยงชีวิตชอบ สติชอบ สมาธิชอบ มรรค ๘ ไม่ใช่ฌาน ไม่ใช่สมาบัติ สมาบัติส่วน

สมาบัติ แล้วนิโรธสมาบัติ กับทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค นิโรธในมรรคนั้นไม่ใช่นิโรธสมาบัติ นิโรธสมาบัติเป็นอีกส่วนหนึ่ง

นิโรธสมาบัติ เวลาอย่างเช่นพระกัสสปะเข้านิโรธสมาบัติ พระสารีบุตรเข้านิโรธสมาบัติ นิโรธสมาบัติแบบนี้เพราะว่าพระสารีบุตรกับพระกัสสปะนี้เป็นพระอรหันต์ เป็นพระอรหันต์ ขึ้นมาได้จากมรรค ๘ ไง จากสัมมาสมาธิ แล้วยกขึ้นในอริยสัจ ในอริยสัจ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ยกขึ้นในอริยสัจ ในอริยสัจเพราะอะไร เพราะมันมีมรรค มรรคตัวนี้ไง มรรคมันจะเป็นสัมมาสมาธิ เห็นไหม แล้วความเพียรชอบ งานชอบ มันจะมีความชอบของมัน ถ้ามีความชอบของมัน มันจะเริ่มวิปัสสนา แล้วมันจะต้องเห็นทุกข์ไง

นี่ที่ว่าเห็นทุกข์ เห็นทุกข์ เห็นทุกข์ที่ไหน เห็นทุกข์เพราะตาของใจไปเห็นกาย เวทนา จิต ธรรม เห็นกาย เวทนา จิต ธรรมด้วยอะไร ด้วยมรรค ด้วยมรรค ด้วยมรรควิปัสสนา ด้วยมรรค มันใช้ปัญญาญาณ ปัญญาขึ้นไปชำระอะไร ไปชำระสมุทัย ไปชำระสมุทัย ขณะที่ชำระสมุทัย สมุทัยคือต้นหาความทะยานอยาก คือความเห็นผิด คืออุปาทาน ถ้าชำระสมุทัยเกิดอะไร เกิดนิโรธะ เกิดนิโรธ นิโรธคือการดับทุกข์ การดับทุกข์อย่างนี้เป็นนิโรธนะ แต่นิโรธสมาบัติไม่ใช่เป็นแบบนี้ นิโรธสมาบัติ เห็นไหม ก็ตั้งแต่ปฐมฌาน ทุตติฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน

ปฐมฌาน ทุตติฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน ต่างกันอย่างไร ต่างกันในเรื่องของอารมณ์ มันต่างกัน พอมันต่างกัน ขึ้นอากาศฐานัญจายตนะ มันต่างกันอย่างไร ในรูปฌาน อรูปฌาน ในรูปฌานต่างกันอย่างไร มันต่างกัน อากาศฐานัญจายตนะ จิตนี้เป็นอากาศทั้งหมด ทุกอย่างเป็นอากาศทั้งหมด แต่มันมีจิตรู้สึกอยู่ แล้วพลิกบับเป็นวิญญาณ พอพลิกบับเป็นอากิญจัญญา แล้วก็ขึ้นเป็นเนวสัญญานาสัญญายตนะ

นี่ความละเอียดของมัน แม้แต่ในอากาศฐานัญจายตนะมันก็มีความละเอียดต่างกัน เพราะมันพลิก มันพลิกอย่างนี้เหมือนจิตที่มันขับเคลื่อนไปไง ฌาน องค์ของฌาน องค์ของสมาบัติ จิตมันพลังงาน เหมือนกับน้ำ น้ำในปกติเนาะ เราเอาไปต้ม เอาไปแกงได้ใช่ไหม น้ำนี้เราต้องต้มให้มันเดือดก่อนใช่ไหม เราไปชงกาแฟ เราจะไปทำกับข้าว ทำอะไร น้ำตรงนี้ใช่ไหม

จิตนี้ก็เหมือนกัน จิตนี้ถ้ามันเข้าสมาบัติ มันจะเหมือนกับน้ำนี้มีพลังงานขึ้นมา พอมีพลังงานขึ้นมา ตัวนี้มันเป็นพลังงาน แล้วมันจะเหาะเหินเดินฟ้าได้ไง สิ่งที่จะเหาะเหินเดินฟ้า แล้ว

พอเข้านิโรธสมาบัติ เนวสัญญานาสัญญายตนะ จะว่าสัญญาไม่ใช่ จะว่าไม่ใช่สัญญาก็ไม่ใช่ แล้วเข้าไปนิโรธสมาบัติ มันไปดับไป

แล้วนี่ในตำราบอกว่าถ้าจะเข้านิโรธสมาบัติได้ ต้องอย่างน้อยเป็นพระอนาคามีไป แล้วก็อ้างว่าเข้านิโรธสมาบัติ นิโรธสมาบัติ แม้แต่ปฐมฌาน ทุตติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน เขายังไม่รู้เลยว่าอาการของใจมันเป็นอย่างไร อากาสนัญญาตนะ วิญญาณัญญาตนะ อากิญจัญญาตนะ มันยกเข้าไปในสมาบัติ ถอนออกจากสมาบัติ จิตมันเคลื่อนตัวอย่างไร

นี่มันอยู่ในตำรานั้น ในตำรา อยู่ในพระไตรปิฎก แล้วเราก็คาด เรายก้หมาย แต่ผู้ที่ได้จริงๆจะรู้สภาวะแบบนั้น ถึงบอกว่า เวลาบอกถึงความว่าง จิตนี้เป็นความว่าง จิตนี้เป็นความว่าง เป็นอจินไตย อจินไตยคือเป็นอจินไตย ๔ ทุกข์ อจินไตยคือกรรม โลก พุทธวิสัย แล้วก็เรื่องของฌาน นี่เรื่องของฌาน เรื่องของความว่าง แล้วเราย้อนกลับมาที่สมาบัตินี้ แม้แต่ในสมาบัตินะ แล้วพอในสมาบัติ ในฌาน ในรูปฌาน แล้วย้อนกลับมาสัมผัสสมาธิ ย้อนกลับมาศีล สมาธิ ปัญญา

นี่พระกรรมฐานถึงบอกว่าให้ตั้งสติแล้วกำหนดพุทโธ พุทโธ เพราะมันจะเป็นศีล ศีลมันปกติขึ้นมา มันไม่ส่งออก ฌานนี้มันส่งออก ฌานมันมีกำลังเคลื่อนไป ฌาน เห็นไหม เวลาทำกรรมฐาน ๔๐ ห้อง เฟงกซิณ เฟงกซิณมันก็เป็นฌาน จิตมันจะมีฤทธิ์ไง ถ้าจิตมันมีฤทธิ์ สิ่งที่มีฤทธิ์มันก็ส่งออกไปข้างนอก แล้วพอส่งออกไปจิตมันจะว่างไป มันเป็นองค์ของฌานใช่ไหม องค์ของฌานนี่จิตมันจะว่าง มันจะมีความรู้สึกอันนี้อยู่ แล้วมันขับเคลื่อนออกไป

สิ่งที่ขับเคลื่อนออกไปมันไม่ใช่ปัญญา แต่ถ้าผู้ที่ไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่เข้าใจ เข้าไปสิ่งนี้จะไปตีกันกับสิ่งนี้ นี่ผู้วิเศษไง ถ้าสิ่งนี้มันจะเสื่อม เสื่อมแน่นอน ฤๅษีชีไพร เหาะเหินเดินพานะ แต่เวลาไปเจอลูกกระทบทที่รุนแรงเข้าไป ตกทันทีนะ แล้วไปอีกไม่ได้เลย เพราะอะไร เพราะถ้ารูปฌาน อรูปฌาน นิโรธสมาบัติมันไม่ได้แก้กิเลส มันไม่ได้ทำอะไรในกิเลสเลย มันไม่ใช่อริยสัจ มันไม่เข้ากับองค์ของในหลักของศาสนาพุทธ

ในหลักของศาสนาพุทธ เพราะสิ่งนี้เจ้าชายสิทธัตถะไปเรียนกับอาฬารดาบส ได้สมาบัติ ๖ สมาบัติ ๘ ได้สภาวะแบบนั้น อาฬารดาบสบอกว่าเป็นอาจารย์สอนได้เลย สิ่งที่เป็นอาจารย์สอน นิโรธสมาบัติมันเป็นการหินทับหญ้า มันเป็นการกดกิเลสไว้ มันเป็นการรักษา

กิเลสไว้ นิโรธ เข้าใจคำว่า “นิโรธเหมือนกัน” ชื่อว่านิโรธสมาบัติ กับนิโรธ ก็นี้กว่าอันเดียวกัน จนเข้าใจผิดนะว่าคนเข้าสมาบัตินี้เป็นการทำอริยสังข์ ไม่ใช่เลย เพราะการเข้าสมาบัตินี้มันเป็นการเครื่องอยู่ของใจใจ

ในสมัยก่อน สมัยฤๅษีชีไพรมันยังไม่มีอาสวัชฌญาณ ยังไม่มีปัญญา ไม่มีมรรคขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เขาทำกันได้ขนาดนี้ แล้วมันละเอียดอ่อนมาก จิตสงบนี้ละเอียดอ่อนมาก แล้วมันติดได้ ติดได้ทุกคน ถ้าใครทำความสงบขนาดนี้เขาก็ไปติด มันติดเพราะมันลึกกลับ มันละเอียดอ่อนมาก คิดสิ อากาสนัญญาตนะ ทุกอย่างที่เป็นอากาศหมดเป็นความว่างหมด อากาศหมดเลย แม้แต่ตัวเรา แม้แต่ทุกอย่างความคิดเราเป็นอากาศหมด ความคิดก็ไม่มี แต่มันมีความรู้ในอากาศนั้นใจ

ความรู้ในอากาศนั้นนะ แล้วพลิกขึ้นไป เพราะมันมีสติของมัน มันก็พลิกขึ้นไป เป็นอากิญญาัญญาตนะ วิญญาตัญญาตนะขึ้นไป เนวส์ัญญาตนะแล้วถอยกลับมา มันจะอยากละเอียด เข้าไปละเอียด เราเคยใช้ของที่ประณีตมาก แล้วเราไปใช้ของที่หยาบ เราจะรู้ทันทีเลย เราสัมผัสได้ทันทีเลย อาหารที่ประณีต อาหารที่หยาบ เราจะรู้ได้ทันทีเลย อารมณ์ที่ละเอียด อารมณ์ที่หยาบ แต่ขณะที่เราเข้าไป แบบว่าเราเป็นคนยากจนมาก่อน สิ่งที่จะอะไรประณีตขึ้นมา เราเห็นสิ่งนั้น เราจะพอใจสิ่งนั้นมาก

นี่ก็เหมือนกัน จิตเวลามันขึ้น ยกขึ้น เวลามันเข้าไป มันจะเข้าไปสภาวะแบบนั้น เริ่มต้นไง แต่พอทำความชำนาญ พอชำนาญเข้า เห็นไหม มันเข้ามันถอยออก จิตจะมีพลังงานมาก พอมีพลังงานมากมันจะรู้สิ่งต่างๆ รู้สิ่งต่างๆ เกิดจากไหน รู้สิ่งต่างๆ เกิดจากพลังงานของใจดวงนี้ แล้วใจดวงนี้อาศัยอายตนะออกไปรับรู้ใจ อย่างเช่น หูทิพย์ หูทิพย์นี้เสียงตกที่ไหน ความรู้ที่ไหน ขณะนั่งอยู่นี้ บนเทวดาคูยยังได้ยินเลย เพราะเวลาหูทิพย์นะ ตาทิพย์นี้มันจะไม่มีสิ่งใด มิติใดบังตานี้ไว้ได้เลย

เราเห็นได้แต่วัตถุที่กระทบกับแสง แสงตกที่ไหน ดวงตาเลนส์ส่งถึงไหน เราจะรู้ที่นั่น แต่ถ้าเป็นตาทิพย์มันจากภายใน มันไม่มีมีตินะ มันจะเห็นไปทั้งหมดเลย เห็นผี เห็นนาง เห็นทุกอย่าง เกิดจากอะไร เกิดจากจิตที่มันสร้างพลังอันนี้ขึ้นมา จิตนี้เหมือนกับน้ำมันได้ต้มขึ้นมา มัน

เดือดขึ้นมา มันทำประโยชน์อะไรก็ได้ แล้วเราน้อมสิ่งนั้นไป น้อมสิ่งนั้นไป สิ่งนี้ทำให้ติด มันไม่ใช่มรรค ถ้าเป็นนิโรธการดับทุกข์มันต้องย้อนกลับมาที่กาย

การที่เห็นกาย กายเพราะอะไร เพราะจิตมันติดที่กาย จิตมันติดตัวมันเอง ตัวจิต กาย เวทนา จิต ธรรม สภาวะแบบนั้น แล้วมันต้องสมมูล มันต้องความเป็นไป คำว่า “นิโรธ นิโรธ” ตอนนี้สับสน สับสนว่านิโรธสมาบัติก็คือนิโรธในอริยสัจ มันเหมือนกัน ทาน กิณ มันคำพูดไป มันเป็นสมมติได้ขนาดนี้ไง เวลาจิตที่มันพ้นออกไปจากกิเลส มันเป็นวิมุตติ มันกว้างขวางไปหมด แล้วมันจะรับรู้ไปหมด แต่เวลามันจะสื่อสิ่งนั้นออกมา มันสื่อออกมาไม่ได้หรอก มันต้องสื่อเป็นสมมติไป

สมมติบัญญัติ เห็นไหม พระพุทธเจ้าถึงบัญญัติเป็นขั้นเป็นตอน เป็นสิ่งต่างๆ สิ่งนี้กลับมา ถ้าย้อนกลับมาตรงนี้มันถึงจะเห็นสัจจะความจริงอันนี้ไง แล้วมันจะเข้าไปรับรู้ถ้าจิตมันติด ถ้าจิตมันรับรู้ มันก็เหมือนกับเราอยู่ในสถานะไหนไง เวลาจิตมันเข้าไปในสมาบัตินะ มันก็เหมือนสถานะนั้น ตัวมันเองเป็น ตัวมันเองเป็น ตัวมันเองเป็นหมดนะ มันก็เข้าไปสถานะนั้นใช้ไหม

แต่ถ้าผู้ที่ย่างพระกัศสปะ พระสารีบุตรที่ท่านไม่ได้เป็น เพราะจิตนี้มันเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก พอจิตนี้เป็นส่วนหนึ่งต่างหาก จิตที่เป็นวิมุตติเป็นส่วนหนึ่งต่างหาก แล้วท่านย้อนกลับมาสร้างพลังงานอันนี้ไง สร้างพลังงานอันนี้ เวลาเข้านิโรธสมาบัติออกมาแล้ว ใครทำบุญกับพระกัศสปะ กับพระสารีบุตร เห็นไหม

สมัยพระสารีบุตรมันมีทุกตะเข้ญใจคนหนึ่งเป็นอาชีพรับจ้างเขาทำนา นี่แล้วภรรยาจะมาส่งอาหารไป กำลังทำนาอยู่มันหิวขึ้นมา มีความโมโหมาก แต่ขณะที่ภรรยาจะมาส่งอาหารพอดี แล้วพระสารีบุตรออกมาจากนิโรธสมาบัติพอดี ด้วยความศรัทธาไป เอออาหารมือนั้นถวายพระสารีบุตรไปหมดเลย แล้วพระสารีบุตรให้พร เพราะออกจากนิโรธสมาบัติจะมีบุญมาก มีบุญมากเพราะท่านเป็นพระอรหันต์ เพราะเป็นพระอรหันต์ จิตนั้นมันถึงสะอาดบริสุทธิ์ มันไปถึงเนืองนาบุญของโลก เป็นเนืองนาที่มีคุณประโยชน์มากไป แล้วพอเข้านิโรธสมาบัติอีกขั้นหนึ่ง พลังงานนี้จะเกิดขึ้นมาอีก

แต่ถ้าเราเป็นปุถุชน เราเป็นฤๅษีชีไพร เข้านิโรธก็คือนิโรธ ก็โยมก็เป็นคนคนหนึ่งจิตตกกิเลสไว้เฉยๆ ออกมาเราไปทำบุญ มันจะได้บุญอะไรละ มันก็ได้บุญสภาวะที่ว่าเป็นคนดีคนหนึ่ง

ไฉน น้ำมันก็มีส่วนผสมของสิ่งที่เป็นกิเลส เป็นหญ้าแฝก เป็นสิ่งต่างๆ เป็นหญ้าคาสิ่งต่างๆ มันไม่เจริญงอกงามขึ้นมาไฉน พระสารีบุตรออกมาสภาวะแบบนั้น ทำบุญไฉน พอทุกตะเข้ญใจ ทำบุญนั้น ลงไปไถนา นานี้เป็นทองคำทั้งหมดเลย

สิ่งที่เป็นทองคำเพราะอะไร เพราะว่าบุญกุศลของเขาหนึ่ง แล้วโอกาสของเขาหนึ่ง แล้วเขาเจอเนื่อนาบุญจริงของเขาหนึ่ง ขณะที่เขาทำของเขา เราว่าเขาทำแค่อาหารมือเดียว ทำไมเขาได้ทองคำถึง ๘๐ เล่มเกวียนไฉน ๘๐ เล่มเกวียนเพราะว่าเขาใช้ชีวิตของเขาแลกนะ คนเรานะ ถ้าอาหารไม่ตกถึงท้อง ถ้ามันหิวมาก มันช็อกมันตายได้นะ เอาชีวิตนี้เข้าแลก แต่เรามองกันแค่อาหารมือหนึ่งไฉน อาหารที่ภรรยาจะมาส่ง แล้วทุกตะเข้ญใจนี้ถวายพระสารีบุตรไปไฉน

แต่ถ้าเราคิดถึงว่าถ้าแลกด้วยชีวิตละ สิ่งที่แลกด้วยชีวิตเขาสละได้หมดไฉน สิ่งที่สละได้หมด นี่ปฏิบัติยาก ผู้ให้ให้ด้วยความบริสุทธิ์ เพราะเขาไม่ต้องการสิ่งใดเลย ขณะที่เขาให้เขาไม่ต้องการทองคำ เขาไม่ต้องการอะไรทั้งสิ้น แต่ผลมันเกิดขึ้นมาเองเพราะเหตุมันสมควรไฉน เหตุมันสมควรของเขา นี่เวลาพระอรหันต์เข้านิโรธสมาบัติอย่างหนึ่ง เวลาปุถุชน ฤๅษีชีไพรเข้านิโรธอย่างหนึ่ง เข้านิโรธนะ ถ้าเข้าสมาบัติอย่างหนึ่ง เข้านิโรธอย่างหนึ่ง เพราะสมาบัติต้องเข้านิโรธ

สิ่งนี้ถ้ามันเป็นความจริง ใครตรวจสอบ สิ่งที่ยั่งยืนเข้าที่กัน สิ่งที่มีการประพฤติปฏิบัติกัน ทำไมเอาสิ่งที่เป็นนามธรรม สิ่งที่เป็นคุณประโยชน์อย่างนี้มาแลกกับกระดาษ แลกกับเงินแลกกับทอง แลกกับสิ่งนั้นหรือ สิ่งนั้นไม่จำเป็น เวลาครูบาอาจารย์ของเราเข้านิโรธ เข้าสมาบัติจะลอง จะพิสูจน์ไฉน ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เหมือนกับเรานี่เราถอยรถใหม่ เราก็อยากต้องลองขับรถเรา ว่ารถเรามันจะดีขนาดไหน เราจะมีคุณประโยชน์ขนาดไหน

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าจิตมันพัฒนาขึ้นมาแล้ว มันก็ต้องพิสูจน์กัน ทำขึ้นมา แต่ทำของเราทำเพื่อผู้ใดปฏิบัติธรรมสมควรแก่ธรรม ธรรมเกิดขึ้นมาจากหัวใจ เป็นปัจเจกจัดตั้ง เป็นสิ่งที่ประสบสัมผัสกับใจดวงนั้นไฉน สิ่งนี้เป็นการยืนยันว่าธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามีตลอดถึงกราบองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าด้วยหัวใจตลอด หัวใจตลอด เพราะสิ่งนี้มีสัมผัสสัมผัสกันมาเป็นธรรม เป็นธรรม เป็นสิ่งที่สัมผัสไปในหัวใจ ไม่ใช่ปฏิบัติออกมาเพื่อจะมาเอาชื่อเสียง เอาลาภสักการะ เอาสิ่งต่างๆ นี่หรือ

ถ้าลาภสักการะ สิ่งต่างๆ เห็นไหม แล้วก็เข้านิโรธสมาบัติกัน แล้วก็ว่านี่เป็นนิโรธ เป็น การแก้กิเลสกัน กิเลสเต็มหัวใจ กิเลสเต็มตัว เพียงแต่ถ้าเข้าได้จริงก็กดไว้ ถ้าเข้าไม่ได้จริง มันก็ เป็นการจัดฉาก เป็นการสิ่งต่างๆ สิ่งคุณงามความดีอย่างนี้ต้องเอามาอวดกันหรือ สิ่งคุณงาม ความดีอย่างนี้ต้องเอามาพิสูจน์กันหรือ ขนาดครูบาอาจารย์ของเรา เห็นไหม ขนาดว่าเหาะเหิน เเดินฟ้าขนาดไหน เก็บไว้ภายใน เก็บไว้ภายใน เว้นไว้แต่ เว้นไว้แต่**ธมมสภาจจา เอตมมมงคล มุตตม** สิ่งนี้มีจริง เป็นสักจะง

สิ่งที่เป็นสักจะคือว่าสิ่งนี้มีจริง เราพิสูจน์มาแล้ว พิสูจน์มาแล้ว เพื่อเป็นการชักจูง เพื่อ เป็นการให้กำลังใจกับลูกศิษย์ลูกหา ลูกศิษย์ลูกหาจะได้มีกำลังใจในการประพฤติปฏิบัติ ประพฤติปฏิบัติขึ้นมา ชักจูงขึ้นมา คุณสิพระกัสสปะ เวลาถือธุดงค์ขึ้นมาเป็นพระอรหันต์ เหมือนกัน ทำไมต้องถือธุดงค์ จงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าถามว่า เธอทำเพราะเหตุ ไต ทำเพื่อเป็นคติ เป็นคติแก่นุชนรุ่นหลังเขา เขาจะได้เอาเป็นตัวอย่าง

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าครูบาอาจารย์ของเราทำได้ ทำไว้เป็นคติ เพื่ออะไร เพื่อให้ลูกศิษย์ลูก หาได้มีกำลังใจ ได้ฝึกฝนขึ้นมา มันจะเป็นศาสนทายาทต่อไป สิ่งนี้ทายาทเกิดจากใจนะ เหมือนกับเวลาเราเจ็บไข้ได้ป่วย เราต้องการยามาก เราต้องการยาเพื่อรักษาไข้ของเรา

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเรามีกิเลสตัดความทะยานอยากขึ้นมา เราต้องการธรรมโสด มาก ธรรมโสดแล้วเราก็หาไม่ได้ เพราะยาเข้าไปร้านขายยาไหนมันก็ซื้อได้นะ แต่ธรรมโสดจะ ไปซื้อที่ไหน เปิดตู้พระไตรปิฎกขึ้นมามันก็มีแต่ใบสั่งยา ใบสั่งยา แต่ไม่มีตัวยาไง ตู้พระไตรปิฎก เป็นใบสั่งยานะ สั่งยาแล้วได้ยา ไม่ได้ยา เราก็ต้องหาของเราเอง เห็นไหม

นี่ก็เหมือนกัน เวลาเราหลงเลสงสัย เวลาเรามีความฝืดใจของเรา เราจะทำอย่างไร ครูบา อาจารย์ต่างหากเป็นคนชี้เข้ามา ธรรมโสดเกิดขึ้นมาอย่างนี้ แล้วมันจะแก้กิเลสอย่างนี้ เห็น ใหม สมาบัติไม่ใช่มรรค ๘ มรรคอรียสัจขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าลึกลับกว่ามาก ลึกลับกว่าจนขนาดได้ย้อนกลับเข้ามาแล้วมันจะมีขณิมาปฏิบัติ สิ่งที่มีขณิมาปฏิบัติคือ สมดุล สมควรกับมัน ถ้าไม่สมดุล ไม่สมควรกับมัน มันก็ย้อนกลับเป็นสุตมยปัญญา จินตมย ปัญญา ภาวนามยปัญญา

ถ้าเข้านิโรธสมาบัติขนาดไหน แต่ถ้าออกมาเป็นสุตมยปัญญา มันก็เป็นการถือปฏิบัติ มีแต่ใบสั่งยา แต่ไม่มีตัวยา ถ้าเป็นจินตมยปัญญาเดินไปหายา นี้อยู่ที่ไหน เหมือนกับเราเข้าไปหาสมุนไพรในป่า เรารู้ว่ายาประเภทใดจะใช้รักษาอะไร แล้วเราเข้าไปหา เจอหรือไม่เจอ จินตมยปัญญา เพราะเราเข้าไปหาแล้วจินตมยปัญญา

ภาวนามยปัญญา ปัญญาในมรรค ๘ ถ้ามรรค ๘ ปัญญาชอบ เห็นใหม่ ชอบอย่างไร ความเพียรชอบ ชอบอย่างไร มันต้องมีปัญญาชอบด้วย เพียรชอบด้วย กลับเข้ามา มันถึงว่าพระปฏิบัติถึงย้อนกลับมาเรื่องอริยสัจ ถ้าเข้าสมาบัติ เข้านิโรธนี้ อันนี้มันเป็นถ้าเราเข้าสัมมาสมาธินะ เป็นอัปปนาสมาธิ ถ้ามันลึกเกินไปมันก็พิจารณาไม่ได้ ถึงว่ากรรมฐานนี้มันสมควรใจ สมดุลที่ว่าขณะจิตที่มันสมควรขนาดไหน

จิตสมควรนะ คนที่ทำได้ง่าย คนที่ทำได้ยาก แล้วคนที่กิเลสหนา คนที่กิเลสเบา มันไม่ใช่ ว่าต้องเข้านิโรธสมาบัติ ต้องสูตรสำเร็จอย่างนี้แล้วออกมาแก้กิเลส อันนี้มันเป็นสูตรสำเร็จ สูตรคือว่ามันเป็นอาการของใจ ใจที่พัฒนา แต่ขณะที่ปฏิบัติมันไม่ต้องเป็นอย่างนั้น ไม่ต้องการอย่างนั้น เพราะอย่างนั้นเป็นสูตรสำเร็จ

เหมือนกับเราไปสั่งของ เราไปสั่งของ เราไปสั่งสินค้าต่างๆ ในตลาด เขามีขนาดนั้นของ เขามา แต่เราต้องการใช้จำนวนขนาดนี้ เราต้องใช้จำนวนมากกว่าหรือน้อยกว่า มันเข้ามาไม่สมดุล เราต้องทำเองใช่ไหม นี่ก็เหมือนกัน ในเมื่ออาการของใจมันเกิดขึ้นมา ถ้าเป็นสัมมาสมาธิ มันเกิดกิเลส เกิดกิเลสหยาบ กิเลสหนาต่างกัน นี่ถึงว่าศีล สมาธิ ปัญญา ศีล สมาธิ ปัญญา มันเป็นมรรคสมดุลกับใจดวงนั้น

แล้วครูบาอาจารย์คอยชี้แนะ คอยกล่อมเกลี้ยงเลี้ยงกันไป เลี้ยงไปจนใจมันพัฒนาขึ้นมา มันจะชำระกิเลสออกมาเป็นโสดาบัน เป็นสกิทาคามี เป็นอนาคามี ออกมาจากอริยสัจ ไม่ใช่ ออกมาจากนิโรธสมาบัติ นิโรธสมาบัตินี้เป็นเครื่องอาศัย เป็นวิหารธรรมที่ใจที่พัฒนาแล้วจะมาอาศัยสิ่งนี้เป็นเครื่องดำเนินเท่านั้น นิโรธสมาบัติจะไม่เข้ามรรคเลย ไม่มีคุณค่าในมรรคเลย ไม่มีคุณค่าในอริยสัจเลย แต่ถ้าเป็นสมาธิ เป็นสัมมา มันจะมีคุณค่า มันจะมีพื้นฐานของใจขึ้นมา ย้อนกลับมานิโรธสมาบัติกับนิโรธในอริยสัจถึงต่างกัน เอวัง